

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

вул. Митрополита Василя Липківського, 45, м. Київ, 03035, тел. (044) 251-62-62, (044) 251-62-66

E-mail: sl.dilovod@amcu.gov.ua, сайт: amcu.gov.ua, код згідно ЄДРПОУ 00032767

№ _____

На № _____

від _____

Комітет Верховної Ради України з
питань інтеграції України до
Європейського Союзу

Комітет Верховної Ради України з
питань фінансів, податкової та митної
політики

Щодо законопроекту № 9015

Антимонопольний комітет України (далі – Комітет), розглянувши лист Комітету Верховної Ради України з питань інтеграції України до Європейського Союзу від 07.04.2023 № 04-20/03-2023/72004 (вх. № 1-01/130 від 07.04.2023) щодо опрацювання проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про фінансові механізми стимулювання експортної діяльності» щодо страхування інвестицій в Україні від воєнних ризиків» (реєстраційний № 9015 від 14.02.2023) (далі – проект Закону), повідомляє наступне.

Проектом Закону пропонується внести зміни до Закону України «Про фінансові механізми стимулювання експортної діяльності» (далі – Закон) щодо страхування інвестицій Експортно-кредитним агентством (далі – ЕКА).

Проектом Закону пропонується пункт 4 частини першої статті 6 Закону викласти в наступній редакції: «страхування та перестраховування прямих інвестицій, в тому числі страхування інвестицій в Україні від ризиків, які можуть бути спричинені збройною агресією, бойовими діями та/або тероризмом», а також внести зміни до частини восьмої статті 6 Закону, передбачивши, що страхування прямих інвестицій, в тому числі страхування інвестицій в Україні від ризиків, які можуть бути спричинені збройною агресією, бойовими діями та/або тероризмом, здійснюється виключно за умови спрямування таких інвестицій на створення об'єктів та інфраструктури, необхідної для розвитку переробної промисловості та експорту товарів (робіт, послуг) українського походження».

Отже, передбачається розширення діяльності ЕКА щодо страхування інвестицій (як іноземних, так і вітчизняних інвесторів) в Україні, в тому числі, від воєнних ризиків.

Відповідно до Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію), Україна взяла на себе зобов'язання згідно зі статтею 264 зазначеної Угоди застосовувати правила функціонування державної допомоги, визначені статтями 262, 263 (3) або 263 (4) цієї Угоди, та використовувати відповідну судову практику Суду Європейського Союзу, а також вторинне законодавство, рамкові положення, керівні принципи та інші чинні адміністративні акти Союзу.

Статтею 262 (1) Угоди про асоціацію передбачено, що будь-яка допомога, надана Україною або країнами-членами Європейського Союзу з використанням державних ресурсів, що спотворює або загрожує спотворити конкуренцію шляхом надання переваг окремим підприємствам або виробництву окремих товарів, є несумісною з належним функціонуванням цієї Угоди в тій мірі, в якій вона може впливати на торгівлю між Сторонами.

Отже, у разі якщо вказане страхування та перестраховання прямих інвестицій здійснюватиметься ЕКА на преференційних неринкових засадах, такі заходи міститимуть ознаки державної допомоги згідно з Угодою про асоціацію.

Водночас, передбачені проєктом Закону заходи не пов'язані з експортними операціями, а спрямовані на інвестиції для створення об'єктів та інфраструктури, необхідної для розвитку переробної промисловості та експорту товарів (робіт, послуг) українського походження.

Згідно зі статтею 265 Угоди про асоціацію положення частини другої «Державна допомога» не обмежують права Сторін застосовувати засоби захисту торгівлі або інші відповідні заходи, спрямовані проти субсидій, або вдаватися до вирішення спорів згідно з відповідними положеннями СОТ.

За підходом ЄС сфера експорту є дуже чутливою та специфічною з точки зору надання державної допомоги, оскільки існує високий ризик того, що така державна допомога може негативно впливати на конкуренцію на ринку між потенційними конкуруючими постачальниками товарів і послуг.

Отже, оцінка дотримання правил надання державної допомоги в цій сфері здійснюється комплексно, і оскільки Україна є членом СОТ, необхідно враховувати правила та обмеження СОТ, зокрема, що стосуються субсидій та компенсаційних заходів.

При цьому, у межах правового регулювання державної допомоги в ЄС *відсутні критерії для визнання державної допомоги щодо безпосередньої підтримки експорту допустимою*. Експортна допомога визначається як будь-яка допомога, *безпосередньо пов'язана з експортованими кількостями, створенням та функціонуванням мережі розподілу або іншими поточними витратами, пов'язаними з експортною діяльністю*¹. Отже, для виключення безпосередньої підтримки експорту у разі надання державної допомоги у формі страхування та перестраховання прямих інвестицій необхідно уникати обумовлення такої допомоги обсягами експорту, експортними потужностями, мережею розподілу тощо.

Водночас, згідно із статтею 262(3) Угоди про асоціацію може вважатися сумісним з належним виконанням цієї Угоди, зокрема, допомога для сприяння економічному розвитку регіонів з надзвичайно низьким рівнем життя або із суттєвим рівнем безробіття. Отже, у разі надання суб'єктам господарювання – інвесторам державної допомоги у формі страхування та перестраховання прямих інвестицій ЕКА, така державна допомога буде допустимою відповідно до правил надання регіональної інвестиційної допомоги.

¹ COMMISSION REGULATION (EU) No 1407/2013 of 18 December 2013 on the application of Articles 107 and 108 of the Treaty on the Functioning of the European Union to de minimis aid

В Європейському Союзі питання регіональної державної допомоги регулюється наступними актами:

- Повідомлення Комісії. Настанови щодо регіональної державної допомоги (2021/C 153/01) (COMMUNICATION FROM THE COMMISSION Guidelines on regional State aid (2021/C 153/01));
- Регламент Комісії (ЄС) № 651/2014 від 17 червня 2014 року про визнання певних категорій допомоги сумісними з внутрішнім ринком на застосування статей 107 та 108 Договору (COMMISSION REGULATION (EU) No 651/2014 of 17 June 2014 declaring certain categories of aid compatible with the internal market in application of Articles 107 and 108 of the Treaty).

Отже, враховуючи наведене, діяльність ЕКА зі страхування інвестицій в Україні має здійснюватися з урахуванням вимог Угоди про асоціацію в частині державної допомоги суб'єктам господарювання.

Голова Комітету

Ольга ПІЦАНСЬКА